

§ 2628

Převzetí stavby

Objednatel nemá právo odmítnout převzetí stavby pro ojedinělé drobné vady, které samy o sobě ani ve spojení s jinými nebrání užívání stavby funkčně nebo esteticky, ani její užívání podstatným způsobem neomezují.

Komentář k § 2628

Z povahy tohoto ustanovení vyplývá, že se od něj lze odchýlit.

1. Toto ustanovení upřesňuje pro dokončení stavby jako předmětu díla obecnou zásadu, že dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. U stavby je takové předvedení složitější. Proto právní úprava speciálně pro stavby určuje, že při dokončení díla (není-li ujednáno něco jiného) zhotovitel předvede, že stavba je funkční. Měl by předvést všechny aspekty funkčnosti stavby, to však může být někdy i zcela nereálné. Takže zhotovitel předvede ty vlastnosti funkčnosti stavby, které považuje za zásadní a rozhodující, které předvést chce. Pak je již „černý Petr“ na objednateli, který má právo odmítnout převzetí stavby pro takové vady, u nichž **prokáže**, že nějakým způsobem (a třeba i ve spojení s jinými vadami) **brání funkčně či esteticky užívání stavby** nebo užívání stavby podstatně omezují. Důkaz je zde na objednateli. A zákon mu výslovně ukládá, kdy nemůže odmítnout převzetí stavby. Nemůže odmítnout pro ojedinělé drobné vady, které samy o sobě ani ve spojení s jinými nebrání užívání stavby.

Objednatel tedy bude tvrdit, že taková a taková vada užívání stavby brání, dokládá důkaz o existenci té jím tvrzené vady a předkládá i právní úvahu, proč tato vada brání užívání stavby. V případě sporu pak zhotovitel buď bude rozporovat existenci vady, anebo tu právní úvahu o tom, proč tvrzená vada brání užívání stavby.

2. Tvrzená vada, aby byla důvodem pro odmítnutí převzetí stavby, musí být takové povahy, že bude bránit užívání stavby. Užívání stavby bude bránit tehdy, když stavba či její část prostě nebude funkční (dveře či okna se nezavírají a množství dalších drobných vad), nebo když bude bránit užívání stavby z estetických důvodů (nevzhledná fasáda a množství dalších drobných vad).

Bránění užívání stavby znamená i to, že užívání stavby je podstatným způsobem omezeno. Zde je již znak „podstatného způsobu“.

3. Vada, která by nebyla důvodem pro odmítnutí převzetí stavby, musí být vždy ojedinělá a drobná. Vykazuje-li stavba vady, které by dost dobře nebylo možno označit za drobné, ani za ojedinělé, jsou **vždy** důvodem k odmítnutí převzetí díla. Problém tkví samozřejmě v tom, že ještě je a co již není drobná vada, a co ještě jsou a co již nejsou ojedinělé vady. To si řeší strany mezi sebou, v případě sporu pak soud. Soud sice pro řešení konkrétní odborné otázky

Zbyněk Pražák

může stanovit znalece, nicméně **posouzení, zda konkrétní vada splňuje hypotézu tohoto ustanovení** (zda vada je či není drobná či zda se jedná či nejedná o ojedinělé vady), je **posouzením právním** – o tom nemohou rozhodovat znalci a takové posouzení jim nepřísluší. Trochu jinak by to v určitých případech mohlo být u posuzování, zda konkrétní vada podstatným způsobem (či jen nepodstatným způsobem) omezuje užívání stavby. Zde podle okolností případu může být stanovisko odborníka pro samotné posouzení důležité (např. použití jiného materiálu, o kterém zhotovitel tvrdí, že je a bude funkčně stejný či lepší než materiál projektem navrhovaný).

Vady stavby

§ 2629

(1) Soud nepřizná právo ze skryté vady, které objednatel neoznámil bez zbytečného odkladu poté, co ji mohl při dostatečné péči zjistit, nejpozději však do pěti let od převzetí stavby, namítne-li druhá strana, že právo nebylo uplatněno včas. Totéž platí o skryté vadě projektové dokumentace a o jiných obdobných plněních.

(2) Prováděcí právní předpis může v odůvodněných případech stanovit zkrácení doby uvedené v odstavci 1 pro některé části stavby až na dva roky. Ujednejí-li strany zkrácení této doby, nepřihlíží se k tomu, je-li objednatel slabší stranou.

Komentář k § 2629

Z povahy tohoto ustanovení vyplývá, že se od něj lze odchýlit, s výjimkou poslední věty v odstavci druhém – tam jde totiž o ustanovení na ochranu slabší strany. I soud by byl při svém rozhodování vázán platným ujednáním stran, že právo má přiznat.

1. Toto ustanovení chrání obecně zhotovitele před nevčasnou reklamací ze strany objednatele. Objednatel má právo vytknout zhotoviteli vady díla (oznámit vady, reklamovat, viz § 2615 OZ a komentář k němu) vždy ve lhůtě „bez zbytečného odkladu“ (lhůta, v níž musí objednatel vady díla zhotoviteli oznámit, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu). To znamená: nejdříve, jakmile vady zjistí, je schopen je definovat, a dostane se ke komunikačnímu prostředku umožňujícímu mu vytknutí doručit zhotoviteli. Oznámení vad musí být doručeno – a doručení musí objednatel prokázat.

2. Počátek lhůty „bez zbytečného odkladu“ počíná od okamžiku, kdy vady opravdu zjistil (tedy ne od doby, kdy se vada projevila, ale až tehdy, kdy ten-

Zbyněk Pražák

to projev vady zjistil) nebo „při dostatečné péči zjistit mohl“. Objednatel musí v případě sporu **doložit**, kdy vady zjistil. Zhotovitel, bude-li tvrdit, že objednatel mohl vady zjistit dříve, musí **dokazovat** (již ne doložit, ale dokázat), že objednatel tvrzenou vadu mohl při náležité pozornosti zjistit dříve.

3. Pokud objednatel vady nevytkne včas, může je samozřejmě reklamovat později, i úspěšně – ale zhotovitel má právo (nikoliv povinnost) požadované objednatelovy nároky z vad plnění odmítnout, s argumentací, že soud by při zhotovitelově námitce, že právo z vad bylo uplatněno opožděně, nároky z vad (tedy vždy z konkrétní vady) nepřiznal.

4. Nejzazší lhůta k uplatnění vad je **pět let od předání a převzetí stavby** (§ 2629 OZ). Pokud objednatel dílo (oprávněně či neoprávněně) nepřevzme, pak lhůta neběží – viz § 2605 OZ.

Tuto pětiletou lhůtu může prováděcí předpis pro některé části stavby zkrátit.

5. Je-li na straně objednatele spotřebitel, nemohou si strany ujednat kratší než pětiletou (či prováděcím předpisem zkrácenou) dobu od převzetí stavby pro možnost objednatele oznámit skryté vady.

6. Slabší stranou se rozumí strana ekonomicky zranitelnější. V případě smlouvy o zhotovení stavby jako díla je to spotřebitel. Ustanovení odstavce druhého je specifickým ustanovením k § 1813 a § 1814 OZ. Ujednají-li si zhotovitel a objednatel – spotřebitel zkrácení uvedené lhůty, je celá smlouva o dílo platně uzavřena, ale k tomuto ujednání nelze přihlídnout.

Judikatura

NS, 32 Cdo 2484/2012: Z časového určení „bez zbytečného odkladu“ je třeba dovodit, že jde o velmi krátkou lhůtu, již je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu. Ústavní soud vysvětlil, že „vágní“ pojem „bez zbytečného odkladu“ je třeba vykládat vždy s ohledem na okolnosti konkrétního případu s tím, že v každém konkrétním případě je třeba vždy zkoumat, zda dlužník bezodkladně využil všechny možnosti pro splnění této povinnosti, případně jaké skutečnosti mu v tom bránily. Rovněž tak podle judikatury Nejvyššího správního soudu jde o lhůtu v řádu dnů, maximálně týdnů, v co nejkratším časovém úseku, přičemž v praxi je nutno tento pojem vykládat podle konkrétního případu (tedy „ad hoc“) v závislosti na účelu, kterého chce zákonodárce konkrétním ustanovením za pomoci tohoto pojmu dosáhnout.

§ 2630

(1) Bylo-li plněno vadně, je vzhledem k tomu, co sám dodal, zavázán se zhotovitelem společně a nerozdílně

Zbyněk Pražák

- a) **poddodavatel zhotovitele, ledaže prokáže, že vadu způsobilo jen rozhodnutí zhotovitele nebo toho, kdo nad stavbou vykonával dozor,**
- b) **kdo dodal stavební dokumentaci, ledaže prokáže, že vadu nezpůsobila chyba ve stavební dokumentaci, a**
- c) **kdo prováděl dozor nad stavbou, ledaže prokáže, že vadu stavby nezpůsobilo selhání dozoru.**

(2) **Zhotovitel se zproští povinnosti z vady stavby, prokáže-li, že vadu způsobila jen chyba ve stavební dokumentaci dodané osobou, kterou si objednatel zvolil, nebo jen selhání dozoru nad stavbou vykonávaného osobou, kterou si objednatel zvolil.**

Komentář k § 2630

Z povahy tohoto ustanovení vyplývá, že se od něj **nelze** odchýlit. Ustanovení totiž určuje pro případ vadného díla (stavby) závazky třetích osob vůči objednateli.

1. Stavba je opravdu složité dílo. Proto u těchto specifických děl zákon závazně určuje, že povinnosti z vad stavebního díla nesou spolu **se zhotovitelem i poddodavatel, projektant** (ten, kdo dodal stavební dokumentaci) a **stavební dozor**. Odpovědnost všech těchto čtyř subjektů je objektivní (to znamená, že se nevyžaduje důkaz o zavinění) a solidární. Uvedení čtyři účastníci zhotovování stavby odpovídají objednateli za vady díla **společně a nerozdílně** (§ 1872 až § 1875 OZ). To znamená, že jsou povinni plnit jeden za všechny a všichni za jednoho. Objednatel může požadovat své nároky z vad (viz ale další body) nebo jen jejich libovolnou část po všech spoludlužnících, nebo jen po některých, nebo po kterémkoliv z nich, vždy pouze a jenom podle svého rozhodnutí, uvážení.

Ani jeden z těchto čtyř účastníků se nemůže hájit tím, že on za vadu odpovídá jen z části, a proto uspokojí objednatelův nárok jen z části. Postup vypořádání těch čtyř mezi sebou upravuje § 1876 OZ.

2. Logika této úpravy spočívá v tom, že všichni čtyři účastníci jsou odborníci pro zhotovování staveb, nebo tak alespoň vystupují. Jsou schopni mnohem lépe než objednatel rozpoznat nebezpečí vzniku vady a jsou schopni z hlediska své odbornosti vzniku vady bránit, popř. ve vzájemné spolupráci. Tvrzení, že za stavbu vždy odpovídá jen zhotovitel, je už právní úpravou překonáno.

Ale smlouvu o dílo mohl uzavřít objednatel jen se zhotovitelem, jinou smlouvu s projektantem, jinou se stavebním dozorem. Nebo mohl zhotovitel uzavřít samostatnou smlouvu s poddodavatelem, u které není objednatel subjektem. Obdobně mohl zhotovitel sám uzavřít smlouvu na projekt či na stavební dozor, aniž by objednatel byl stranou takové smlouvy. Proto určuje zákon odpovědnost všech čtyř účastníků.

Zbyněk Pražák

3. Společný závazek se však týká jen toho, co ten který subjekt vzhledem ke stavbě sám dodal. Objednatel většinou podle povahy konkrétního přispění toho kterého účastníka nemůže požadovat na každém z nich cokoliv, musí přihlídnout k jejich odbornosti. Nemůže např. po projektantovi požadovat opravu vady stavby. Může ale po něm požadovat např. slevu z ceny díla (nárok z vad díla).

4. Objednatel tedy prokazuje vadu, vadné plnění stavby. Prokazuje, že stavba neodpovídá ujednanému dílu. To se týká jakýchkoliv vad, i vad zřejmých. I vad drobných, které samy o sobě ani ve spojení s jinými vadami nebrání užívání stavby funkčně nebo esteticky, ani její užívání podstatným způsobem neomezuje. A samozřejmě i vad, které se projeví později.

5. Každý z těch čtyř účastníků má právo se ze své spoluodpovědnosti vyvinít.

- **Zhotovitel** jen tehdy, pokud **prokáže**, že vadu způsobila jen
  - **chyba ve stavební dokumentaci** dodané osobou, kterou si **objednatel zvolil**, nebo
  - **selhání dozoru** nad stavbou vykonávaného osobou, kterou si **objednatel zvolil**.
- **Projektant** (dodavatel stavební dokumentace) jen tehdy, když **prokáže**, že vadu **nezpůsobila chyba ve stavební dokumentaci**.
- **Stavební dozor** jen tehdy, když **prokáže**, že vadu stavby **nezpůsobilo selhání dozoru**.
- Poddodavatel jen tehdy, když **prokáže**, že vadu **způsobilo jen rozhodnutí zhotovitele nebo toho, kdo nad stavbou vykonával dozor**,

6. Je samozřejmé, že negativní tvrzení se velmi těžko prokazuje, resp., že se (obecně vzato) prokázat dá jen opakem. Takže zákon určuje, že projektant či stavební dozor, aby se ze své odpovědnosti vyvinili, musí prokázat, kdo či co jako jediné (tím dokazuje, že jeho „spoluúčast“ na vadě není, tedy že on nezpůsobil) vadu stavby způsobilo. Logika právní úpravy spočívá v tom, že právě tyto dva subjekty z hlediska jejich odbornosti jsou ty, které eventuálně jsou schopny prokázat, kdo či co jako jediné vadu způsobilo.

I poddodavatel se vyviní tím, že prokáže, že vadu způsobil (výlučně) zhotovitel či dozor stavby nebo oba současně.

7. Pokud by zhotovitel prokazoval, že vadu stavebního díla způsobila chyba ve stavební dokumentaci dodané osobou, kterou si objednatel zvolil, je nutno, aby též prokazoval, že splnil své povinnosti podle § 2594 OZ, nebo že nevhodnost stavební dokumentace nemohl zjistit ani při vynaložení potřebné péče.

8. Uvedené ustanovení je formulováno povšechně a obecně. V konkrétní praxi konkrétní stavby vyvstane množství různých variant, které bude nutno řešit s ohledem na principy komentovaného ustanovení. Například odstavec druhý tvrdí, že zhotovitel se vyviní, když prokáže, že vadu stavby způsobila

Zbyněk Pražák

jen chyba ve stavební dokumentaci (dodané osobou, kterou určil objednatel) **nebo jen** selhání dozoru nad stavbou (prováděné osobou, kterou si určil objednatel). V praxi však jistě dojde k situaci, že objednatel má svého projektanta i svůj stavební dozor, a ti prosazují spolu konkrétní řešení, které povede k vadě. Takže by nenastala situace, že by vadu způsobil **jen** projektant **nebo jen** stavební dozor (jen jeden z nich) – ale přesto by se zhotovitel z vady vyvinít mohl. Výklad komentovaného ustanovení musí vycházet vždy z rozumného výkladu slov v jejich vzájemné souvislosti, a ze smyslu konkrétního ustanovení, nikoliv jen z formální formulace zákona.

Literatura k oddílu Dílo

MAREK, K. *Obchodněprávní smlouvy*. Masarykova universita Brno 2002; PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku, 3. díl, Obchodní závazkové vztahy, § 261–408*. Linde Praha, a. s., 1998.; PELIKÁNOVÁ, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku, 4. díl, § 409–565*. Linde Praha a. s., 1997; ŠTENGLOVÁ, I., PLÍVA, S., TOMSA M a kol. *Obchodní zákoník, Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2003; KUČA, R. Právní úprava smlouvy o dílo ve výstavbě. *Daně a finance* 36/1997; POHL, T. Několik praktických poznatků advokáta z aplikace ust. obch. zák. o smlouvě o dílo v oblasti budování staveb. *Bulletin advokacie* 1999/8; POMYKALOVÁ, M. Závazek k provedení díla podle obchodního zákoníku. *Právní praxe v podnikání* 10/1998; ŠTENGLOVÁ I. Smlouva o dílo v obchodních závazkových vztazích. *Právní praxe v podnikání* 2–3/1992; ŠTENGLOVÁ I. *Smlouva o dílo*. C. H. Beck 2010; KNAPPOVÁ M., ŠVESTKA J. a kol. *Občanské právo hmotné, svazek II., díl třetí: Závazkové právo*. ASPI 2002; JEHLIČKA O., ŠVESTKA J., ŠKÁROVÁ M. a kol. *Občanský zákoník, Komentář*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004.

Oddíl 4

Dílo s nehmotným výsledkem

§ 2631

Spočívá-li dílo v jiném výsledku činnosti, než je zhotovení věci nebo údržba, oprava či úprava věci, postupuje zhotovitel při této činnosti, jak bylo ujednáno a s odbornou péčí tak, aby dosáhl výsledku činnosti určeného ve smlouvě.

Související ustanovení a předpisy

§ 2358, § 2375, § 2590, § 2632 OZ

AZ, zák. č. 527/1990 Sb., zák. č. 441/2003 Sb., zák. č. 207/2000 Sb.

Komentář k § 2631

1. **Dílo s nehmotným výsledkem** je takovým nepřímým předmětem závazku, který má nehmotnou povahu a je výsledkem činnosti umělecké (např.

Pavel Koukal

autorské dílo), vědecké (vynález), analyticko-mechanické (soubor dat), organizační (organizační opatření zaměstnavatele), normotvorné (právní předpisy, vnitřní normy, technické normy), experimentální (výzkumná zpráva), technické (prototyp, funkční vzorek) či pedagogické (prostá přednáška, testové archy) činnosti.

2. **Dílo s nehmotným výsledkem** je širším pojmem, než tzv. nehmotná věc v právním smyslu (§ 496 odst. 2). Zahrnuje totiž i tzv. výtvořiny (autorská díla, vynálezy, průmyslové vzory, technická řešení, topografie polovodičových výrobků, odrůdy rostlin), které věci v právním smyslu nejsou (vztahují se k nim osobnostní práva, což vylučuje, aby byly pojímány jako nehmotná věc v právním smyslu). Při vymezení rozsahu pojmu „*dílo s nehmotným výsledkem*“ dále není rozhodné, zda jde o předmět chráněný absolutními právy zakotvenými ve zvláštních právních předpisech (AZ, zák. č. 527/1990 Sb., zák. č. 441/2003 Sb., zák. č. 207/2000 Sb. atd.). „*Dílem s nehmotným výsledkem*“ tak může být i naměření, analýza či sběr dat, zhotovení výzkumné zprávy, poradenství, prostá (tj. autorskoprávně nechráněná) přednáška, poskytování informací atd.

3. Ze systematického a teleologického výkladu § 2631 vyplývá, že pojmem **zhotovení věci**, který negativně vymezuje obsah pojmu dílo s nehmotným výsledkem, je třeba rozumět pouze věc hmotnou (§ 496 odst. 1). V opačném případě by se ustanovení § 2631 až 2635 nevztahovala například na označení tvořící ochrannou známku, databáze, know-how, televizní a rozhlasové vysílání, zvukové a zvukově obrazové záznamy, tedy nehmotné předměty, které jsou nehmotnou věcí v právním smyslu (§ 496 odst. 2).

4. V řadě situací nejdříve vzniká nehmotný předmět, který je následně materializován v podobě „*zhotovení věci*“. Jedná se například o zhotovení architektonického díla, vývoj prototypu či funkčního vzorku. Hmotné předměty jsou zde zachycením nehmotného statku ve smyslech vnímatelné podobě. V případě koncipování smluv o dílo je tak nezbytné pamatovat na obě skupiny (tj. hmotné i nehmotné) soukromoprávních předmětů. Zhotovitel by se tak ve smlouvě o dílo měl zavázat (a svůj dluh utvrdit i smluvní pokutou), že zhotovované dílo bude prosté právních vad, zejména že jeho užitím nebudou porušena práva duševního vlastnictví (zde je třeba upozornit na to, že občanský zákoník neobsahuje výslovné ustanovení, jako § 559 ObchZ a u smlouvy o dílo speciálně nezakotvuje odpovědnost za „*duševně-vlastnické*“ právní vady). Zásah do práv duševního vlastnictví je totiž ve většině případů postaven na principu objektivní odpovědnosti. Není tedy rozhodné, zda daný subjekt ví, že porušuje práva duševního vlastnictví. Jako příklad můžeme uvést situaci, kdy „*zhotovitel rozmnoženiny architektonického díla stavbou*“ (§ 30 odst. 3 AZ) dodává objednateli architektonické dílo, které je plagiátem jiného díla (došlo například k neoprávněnému zkopírování projektové dokumentace), přičemž objednatel o této skutečnosti neví a v dobré víře nabývá vlastnické právo k hmotnému předmětu, na němž váznou právní vady (architek-

Pavel Koukal

tova autorská práva). Dle občanského zákoníku lze porušení takové povinnosti řešit prostřednictvím obecné odpovědnosti za právní vady (§ 1920) a od takové smlouvy odstoupit (§ 1923, 2106 odst. 1), případně uplatňovat smluvní pokutu sjednanou k utvrzení povinnosti dodat dílo bez právních vad.

5. V případě, že nejdříve dochází k vytvoření „*díla s nehmotným výsledkem*“ (například architektonická studie), a teprve posléze probíhá realizace hmotného zachycení takového díla, měl by být smluvně ošetřen proces dokončení a předání díla s nehmotným výsledkem včetně vyjádření objednatele k vytvořenému nehmotnému dílu, otázka případného provádění dodatečných úprav nebo autorských korektur (blíže viz komentář k § 2632). Je dále vhodné pamatovat na to, že nehmotné dílo může být dále zpracováno (např. v podobě dokumentace pro územní a stavební řízení), přičemž osoba, která bude zpracování provádět, nemusí být totožná s autorem původního návrhu. V takovém případě je nezbytné smluvně ošetřit otázku provádění úprav díla, vytváření odvozených děl, spojování s jinými díly (jedná se zejména o otázku svolení k zásahu do osobnostních práv autorských – § 2375 OZ, § 11 AZ).

6. **Požadavek odborné péče** představuje *lex specialis* vůči § 2590 a směřuje k tzv. odpovědnosti za výsledek. Zejména v oblasti výzkumu a vývoje však odpovědnost za dosažení výsledku může způsobovat problémy (je například obtížné objednateli kontrahovaného výzkumu zaručit, že bude dosaženo vytvoření nového vynálezu). V tomto směru lze doporučit, aby smluvní strany v rámci smluvní volnosti vyloučily odpovědnost zhotovitele za dosažení výsledku (lze se domnívat, že § 2631 je ustanovením dispozitivním, proto jeho smluvní vyloučení je možné).

7. V oblasti výzkumu se odlišuje kontrahovaný výzkum od výzkumu kolaborativního. V případě kolaborativního výzkumu výzkumná organizace spolupracuje s externím subjektem (podnikatelem nebo jinou výzkumnou institucí), přičemž výsledkem takového výzkumu bývají tzv. „*spoluvlastnické výsledky*“ (společné vynálezy, technická řešení, spoluautorská díla atd.) Smlouva o kolaborativním výzkumu je smlouvou innominátní (§ 1746 odst. 2), přičemž podpůrně se na ni použítí ustanovení smlouvy o dílo nebo smlouvy licenční (§ 2358 a násl.) Pro kontrahovaný i kolaborativní výzkum jsou stanovena odlišná pravidla ohledně veřejné podpory [body 25 až 26, 27 až 30 Rámce pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2014/C 198/01)].

§ 2632

Není-li předmětem díla hmotná věc, odevzdá zhotovitel výsledek své činnosti objednateli. Dílo s nehmotným výsledkem se považuje za předané, je-li dokončeno a zhotovitel umožní objednateli jeho užití.

Pavel Koukal

Související ustanovení a předpisy

§ 1954, 1955, 2631, 2634 OZ

AZ, zák. č. 527/1990 Sb., zák. č. 441/2003 Sb., zák. č. 207/2000 Sb.

Komentář k § 2632

1. Ustanovení § 2632 (dříve § 556 ObchZ) v obecné rovině vymezuje základní povinnosti zhotovitele (tj. dokončení a předání – § 2604) ve vztahu k dílům s nehmotným výsledkem. Odevzdáním se rozumí fyzické odevzdání hmotných nosičů, v nichž je nehmotné dílo zachyceno (například tištěná dokumentace, CD, DVD, datová zpráva atd.). Samotné fyzické odevzdání nehmotného díla z povahy věci možné není.

2. Dokončením díla se rozumí stav jeho finalizace, který je vhodné mít potvrzený v písemném předávacím protokolu, jež podepíše obě smluvní strany, nebo alespoň v e-mailové zprávě o dokončení díla. Současně je ve smlouvě vhodné stanovit, jak se bude při odevzdání díla postupovat (tj. jakým způsobem k odevzdání dojde a kde). V případě, že smluvní strany nesjednají místo a způsob předání, uplatní se § 1954 a 1955 odst. 1 (nejspíše by se dílo předávalo v místě bydliště či sídla dlužníka). Dále by měly smluvní strany pamatovat na lhůtu objednatele k odsouhlasení nehmotného díla, případně na otázku provádění následných změn na díle, které by zohlednily požadavky objednatele (u kontrahovaného výzkumu například probíhá po odevzdání díla obhajoba výsledků před odbornou komisí objednatele; nakladatel se vyjadřuje k autorskému rukopisu atd.) Obdobně je u autorského díla třeba smluvně vymezit postup při provádění autorských korektur a zohlednit právo na odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora dle § 2382.

3. **Umožněním užití díla** se rozumí faktické (technické) užití díla, nikoliv jeho užití právní. Zákonodárce tedy požaduje, aby zhotovitel poskytl objednateli veškeré informace nezbytné k fungování díla (v oblasti výzkumu se jedná zejména o poskytnutí tzv. *tacit knowledge* a případné zaškolení zaměstnanců objednatele). Zákon však v § 2632 nezakotvuje povinnost zhotovitele poskytnout objednateli licenci nebo na něj dokonce převést práva k nehmotnému dílu. Tzv. implicitní zákonná licence, jež je odvozena od účelu smlouvy o dílo, vyplývá až z vyvratitelné domněnky zakotvené § 2634 OZ, případně z § 61 odst. 1 AZ.

§ 2633

Výsledek činnosti, který je předmětem práva průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, může zhotovitel poskytnout i jiným osobám než objednateli, bylo-li tak ujednáno. Neobsahuje-li smlouva výslovný zákaz tohoto

Pavel Koukal

poskytnutí, je k němu zhotovitel oprávněn, není-li to vzhledem k povaze díla v rozporu se zájmy objednatele.

Související ustanovení a předpisy

§ 2634 OZ

AZ, zák. č. 527/1990 Sb., zák. č. 478/1992 Sb.

Komentář k § 2633

1. Ustanovení (obdobně jako bývalý § 557 ObchZ) nejasným způsobem vymezuje vztahy smluvních stran ohledně užití nehmotného díla třetími osobami. Při výkladu § 2633 je nicméně třeba vyjít z toho, že § 2634 (dříve § 558 ObchZ) obecně ponechává výkon práv duševního vlastnictví zhotoviteli a objednatel disponuje pouze tzv. implicitní zákonnou licencí (§ 2634), která mu dovoluje užít nehmotné dílo pro účel, jež vyplývá ze smlouvy o dílo.

2. Z tohoto důvodu by se také měla primárně uplatnit druhá věta § 2633, která hovoří o tom, že pouze v případě výslovného smluvního zákazu nesmí zhotovitel poskytnout právo dílo užít jiným osobám. Tento závěr však platí zejména u výsledků tvůrčí duševní činnosti, k nimž se vztahují osobnostní práva. Zde totiž převažuje osobnostní aspekt nad aspektem majetkovým, přičemž je na objednateli, aby si v souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* zajistil, že zhotovitel s nehmotným dílem (vynálezem, technickým řešením, autorským dílem atd.) nebude dále nakládat, případně se na něj rovnou převede právo na udělení ochrany (tzv. právo na patent či užitný vzor – § 8 odst. 1 zák. č. 527/1990 Sb.; § 6 zák. č. 478/1992 Sb.). Nicméně v případech, kdy se k výsledku osobnostní práva nevztahují (například jde výzkumnou zprávu, analýzu či poradenství), měla by být upřednostněna ochrana investice objednatele. V těchto případech by proto bylo adekvátní aplikovat první větu § 2633, zohlednit to, že výsledky si objednatel „zaplatil“, a dovodit, že k poskytnutí výsledků jinému zhotovitel není oprávněn. Poskytnutím nehmotného díla jinému se rozumí i publikování výsledků výzkumu ve vědeckých časopisech. Pokud tedy například výzkumná organizace chce následně publikovat výsledky smluvního výzkumu, měla by si tuto otázku vyjasnit s objednatel ve smlouvě (obvyklé bývá sjednat, že publikování možné je, pokud k tomu udělí předchozí písemný souhlas objednatel).

3. Autorský zákon obsahuje v § 61 odst. 2 zvláštní pravidlo pro autorská díla zhotovená na objednávku. Pokud smluvní strany nesjednají jinak, může autor dílo vytvořené na objednávku užít a poskytnout licenci jinému, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy objednatele. Toto pravidlo se ve vztahu k autorským dílům uplatní přednostně před § 2633 jako *lex specialis*.

Pavel Koukal

§ 2634

Je-li předmětem díla výsledek činnosti, který je chráněn právem průmyslového nebo jiného duševního vlastnictví, má se za to, že jej zhotovitel poskytl objednateli k účelu vyplývajícimu ze smlouvy.

Související ustanovení a předpisy

§ 2634 OZ

AZ

Komentář k § 2634

1. Ustanovení zakotvuje vyvratitelnou domněnku tzv. implicitní zákonné licence, která spočívá v tom, že zhotovitel poskytuje objednateli právo užití nehmotné dílo chráněné právy duševního vlastnictví, a to k účelu, který vyplývá ze smlouvy o dílo. Obecná zákonná úprava je ovšem nedostatečná, neboť ze smlouvy o dílo nemusí přesně vyplývat, jaký účel má. Z tohoto důvodu se doporučuje vždy otázku užití nehmotného díla ve smlouvě vymežit. Zejména se jedná o druh licence (výhradní/nevýhradní), stejně jako o množství, územní, časový a věcný rozsah licenčního oprávnění. Jinými slovy, smluvní strany by měly pamatovat na to, co se s nehmotným dílem bude dít poté, co budou jeho hmotné nosiče předány objednateli.
2. U předmětů průmyslově-právní ochrany (vynález, technické řešení, průmyslový vzor atd.) je vhodné rovněž určit, kdo a za jakých podmínek bude zajišťovat průmyslově-právní ochranu, a to nejen pro území České republiky, ale i v jiných státech.
3. Autorský zákon obsahuje ve vztahu k dílům na objednávku zvláštní úpravu v § 61 (rozdíl spočívá zejména v tom, že toto ustanovení zakotvuje nevyvratitelnou domněnku, zatímco § 2634 obsahuje domněnku vyvratitelnou). Současně je třeba poukázat na to, že určitá autorská díla (například software), která byla zhotovena na zakázku, se považují za díla zaměstnanecká (§ 58 odst. 7 AZ) a výkon majetkových práv autorských ve vztahu k takovému dílu náleží objednateli jakožto zaměstnavateli. Všechna tato pravidla se u autorských děl jako *lex specialis* použijí přednostně před § 2634.

§ 2635

Ustanovení tohoto oddílu se použijí obdobně i pro výsledek činnosti zhotovený podle ustanovení o veřejném příslibu (soutěžní dílo).

Pavel Koukal

Související ustanovení a předpisy

§ 1772, § 2884, § 3029 OZ

AZ

Komentář k § 2635

1. Občanský zákoník zakotvuje aplikaci ustanovení o díle na objednávku rovněž na soutěžní díla. Vyhlášovatel veřejného příslibu (§ 2884) tak je v pozici objednatele, a na soutěžní dílo se tak aplikují obdobným způsobem ustanovení § 2631 až 2634 (zejména je vyhlášovatel příslibu oprávněn užít nehmotné dílo k účelu, za kterým byl veřejný příslib, resp. slib vypsání ceny vyhlášen).

2. Vyhlášovatel veřejného příslibu by však měl pokud možno přesně vymezit, co se má s dílem dít poté, co bude vybrána nejvhodnější nabídka. Zejména v oblasti soutěží o architektonický návrh (studii) se často vyskytují spory o to, zda z účelu soutěže vyplývá i souhlas se zpracováním díla do podoby předprojektové přípravy a následně dokumentace pro územní rozhodnutí, stavební povolení, dokumentace pro provedení stavby. Je vhodné tuto otázku v podmínkách soutěže dopředu vyjasnit.

3. Pro oblast autorských děl se uplatní § 61 odst. 3 AZ, který namísto pojmu „veřejný příslib“ používá pojem „veřejná soutěž“ (tato je jinak upravena v § 1772 a násl.). Lze však dovodit, že ačkoliv obecně platí pravidlo *lex posterior generalis non derogat legi priori speciali*, v tomto případě se použije obecné transformační intertemporální pravidlo obsažené v § 3029 odst. 1 a i autorské soutěžní dílo se primárně řídí ustanoveními o kvazikontraktních závazcích (závazku z veřejného příslibu).

Díl 9

Péče o zdraví

§ 2636

Základní ustanovení

(1) Smlouvou o péči o zdraví se poskytovatel vůči příkazci zavazuje pečovat v rámci svého povolání nebo předmětu činnosti o zdraví ošetřovaného, ať již je jím příkazce nebo třetí osoba.

(2) Příkazce zaplatí poskytovateli odměnu, je-li to ujednáno; to neplatí, stanoví-li jiný právní předpis, že se péče o zdraví hradí výlučně z jiných zdrojů.

Související ustanovení a předpisy

§ 2643, § 2645, § 2651 OZ

čl. 31 Listiny; § 2, § 5 ZZS; § 11, § 13, § 15, § 16 ZVZPoj

Antonín Valuš

Komentář k § 2636

1. Poskytování zdravotní péče je činností velmi složitou nejen ze stránky etické či odborné, ale i právní, neboť práva a povinnosti osob, jakož i vztahy vznikající při této činnosti, nejsou upraveny jednotně, nýbrž jsou obsaženy v celé řadě právních předpisů.³²³ V minulosti nebyl zcela jednotný názor na právní povahu vztahu lékaře (poskytovatele zdravotní péče) a pacienta. S ohledem na veřejnoprávní povahu právních předpisů upravujících poskytování zdravotní péče byl nezřídka považován za vztah svou povahou správněprávní a nikoli spadající do oblasti soukromého práva. Tyto závěry byly odrazem totalitního uspořádání společnosti, ve které byly některé ryze privátní skutečnosti regulovány státem prostřednictvím orgánů a prostředků moci výkonné, tedy primárně veřejným právem. Tradiční právní dualismus byl za minulého režimu marxistickou právní naukou zpochybňován a celá řada právních institutů (např. vlastnictví) byla postupně vytlačována z oblasti soukromého práva do zorného pole veřejnoprávního dohledu. V takovéto společnosti, ve které byly v zásadě jakékoliv služby poskytovány prostřednictvím státních organizací a družstev, nebylo zvláštní chápat poskytování zdravotní péče jako službu státu jeho občanům, přičemž tento pohled na věc byl podporován silně paternalistickým postavením lékaře vůči pacientovi.

2. Takový pohled na vztah lékaře a pacienta byl však postupně doktrínou i judikaturou překonán a následnou úpravou smlouvy o péči o zdraví v OZ zákonodárce výslovně deklaroval, že **vztah vznikající při poskytování zdravotní péče je i přes rozsáhlou veřejnoprávní úpravu vztahem soukromoprávním – občanskoprávním**. Tato skutečnost je dobře patrná i z důvodové zprávy, která hovoří o nezbytnosti postavit na jisto, že i v případech, kdy jsou práva a povinnosti stran upraveny veřejnoprávními předpisy, je základem vztahu především soukromoprávní smlouva (srov. s. 526 důvodové zprávy). Smlouva o péči o zdraví tedy představuje výslovně upravený smluvní typ, který je základním právním důvodem vzniku vztahu mezi lékařem (poskytovatelem) a pacientem (příkazcem).

3. Smlouva o péči o zdraví tak v souladu s touto tezí upravuje základní práva a povinnosti smluvních stran při poskytování péče o zdraví. Nicméně tato

³²³ Např. zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zdravotních službách“ či „ZZS“), zák. č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o specifických zdravotních službách“ či „ZSZS“), zák. č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o léčivech“ či „ZoL“), zák. č. 268/2014 Sb., o zdravotnických prostředcích a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zdravotnických prostředcích“), zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejném zdravotním pojištění“ či „ZVZPoj“).

Antonín Valuš

nebudou aplikovatelná vždy, neboť jak již bylo uvedeno výše, práva a povinnosti tvořící obsah vztahu mezi lékařem a pacientem jsou upraveny v celé řadě zvláštních právních předpisů, především v ZZS. S ohledem na skutečnost, že mezi OZ a ZZS dochází k významnému obsahovému překrytí, je třeba se vypořádat s otázkou, která právní úprava bude pro určení obsahu právního vztahu rozhodná. V souladu se zásadou speciality je třeba v obecné rovině považovat OZ za zákon obecný a ZZS (či jiné zvláštní předpisy) za zákon speciální. Jsou-li tedy konkrétní práva a povinnosti obsaženy v jiném právním předpise, použije se OZ pouze podpůrně a přednost bude mít v souladu se zásadou speciality úprava obsažená ve zvláštním právním předpise. Zde je však třeba připomenout, že zásadu speciality nelze aplikovat paušálně pouhým poměřením obou právních předpisů jako celku, nýbrž je třeba vždy zkoumat vztah konkrétních právních norem. V některých případech tak naopak OZ bude v postavení speciální právní úpravy a bude aplikován před zvláštním právním předpisem (např. v otázce formy souhlasu se zákrokem, kdy § 96 OZ vyžaduje písemný souhlas obecně v případě, kdy se má při zákroku oddělit část těla, která se již neobnoví, což je oproti úpravě obsažené v ZZS rozšiřující).

4. **Uzavření smlouvy a omezení smluvní autonomie** – co se týká vzniku závazku na základě smlouvy, neobsahuje OZ v § 2636 až § 2651 žádnou zvláštní úpravu, a tedy se uzavření smlouvy řídí obecnými ustanoveními o právním jednání a závazcích. Co je však podstatné, i přestože je vztah lékaře a pacienta vztahem soukromoprávním, a tedy se v něm obecně uplatní zásada autonomie vůle, je tato v některých případech v důsledku působení zvláštních právních předpisů omezena a někdy dokonce téměř vyloučena. Tak dochází například k omezení volnosti lékaře při výběru spolukontrahenta – pacienta. Lékař je totiž v důsledku § 48 odst. 1 ZZS významně omezen v možnosti odmítnout pacienta, teda v možnosti neuzavřít smlouvu (z tohoto důvodu je někdy uváděno, že na straně lékaře existuje smluvní přímus). Obdobně je jako omezení smluvní autonomie třeba vnímat i kogentní úpravu některých práv a povinností obsaženou v ZZS a jiných zvláštních předpisech. Smluvní autonomie je rovněž omezena i v důsledku charakteru smluvních stran, kdy příkazce bude v naprosté většině případů v postavení spotřebitele (srov. § 419 OZ) a poskytovatel v postavení podnikatele (srov. § 420 OZ). Smlouva o péči o zdraví tak bude v souladu s § 1810 OZ – **smlouvou spotřebitelskou** a při jejím uzavírání se uplatní omezení obsažená zejména v § 1812 an. OZ (tedy především zákaz nepřiměřených ujednání).

5. **Forma smlouvy** – OZ nestanovuje povinnost uzavřít smlouvu v písemné formě, forma smlouvy je tedy v souladu s § 559 OZ a § 1756 an. OZ ponechána na vůli smluvních stran. To platí i v případě, kdy je k poskytnutí zdravotní péče třeba poskytnout ze strany ošetřovaného souhlas v písemné formě, neboť poskytnutí souhlasu nelze směřovat s uzavřením samotné smlouvy.

Antonín Valuš